Handreiking voor het werken met de handelingswijzer feedback aan leerlingen

In de PD-methodiek is bovenop de kwaliteit van instructie en interventie de kwaliteit van de feedback mede bepalend voor de effectiviteit van de methodiek en dus ook medebepalend voor de resultaten die de leerlingen behalen. Om leerlingen daadwerkelijk verder te brengen en henzelf daar ook in te betrekken, is het van belang dat feedback maximaal afgestemd wordt op de lees- en spellingdoelen en op de ondersteuningsbehoefte van de leerlingen. Deze handreiking kunnen onderwijs- en behandelprofessionals gebruiken om de feedback die ze aan leerlingen geven te structureren en om hun feedbackvaardigheden te vergroten.

Aan de linkerkant is de handelingswijzer opgenomen, zoals deze in deel 3, hoofdstuk 7 is beschreven. De principes en modellen met betrekking tot effectieve feedback aan leerlingen, zijn daarin opgenomen. Aan de rechterkant kunnen de samenwerkende professionals het concrete doel van de feedback noteren en samen nagaan op welke manier ze daar dusdanig invulling aan kunnen geven, dat leerlingen daar maximaal van profiteren.

Handelingswijzer feedback aan leerlingen in de PD-methodiek		**Ruimte voor concrete invulling feedbackactiviteit**
Doel van het geven van feedback binnen de PD-methodiek		Op welk aspect van het lees- en spellingproces richt zich de feedback? Noteer hier het doel dat er bereikt moet worden.
Met effectieve instructie en interventie als basis, het reduceren van de discrepantie tussen de huidige lees- en spellingvaardigheden en de gewenste lees- en spellingvaardigheden (het bereiken van het niveau van automatisering), met als additioneel doel de leerling te stimuleren het heft mede in eigen handen te nemen.		
De discrepantie kan worden gereduceerd door:		Welke inspanningen (door leerling en professional) moeten worden verricht om het doel te bereiken?
Leerlingen	Professionals	
• grotere inspanning en inzet van meer doeltreffende strategieën • bijstellen van de doelen	• passende uitdagende en specifieke doelen stellen • leerlingen te helpen de doelen te bereiken door middel van effectieve leerstrategieën en feedback	

Effectieve feedback beantwoordt drie vragen	Beantwoord de drie vragen:
• Feed-up: Waar ga ik heen? Wat zijn de doelen die je/ik wil bereiken?	Feed-up:
• Feed-back: Hoe doe ik dat tot nu toe? Welke vorderingen heb je/ik al gemaakt om het doel te bereiken?	Feed-back:
• Feed-forward: Wat is mijn volgende stap? Welke vorderingen moet je/ik nog maken om het doel te bereiken?	Feed-forward:
Kenmerken goede feedback voor risicoleerlingen	**Welke kenmerken van goede feedback zijn voor het bereiken van het doel belangrijk ? *(kruis deze hiernaast aan)***
• Gerichtheid op de taak en het proces en minder op de persoon: - Goede feedback combineert de gerichtheid op het *proces* (inzicht in het eigen leerproces en mogelijkheid van inzet van strategieën) én de gerichtheid op het *zelfregulerend vermogen* (leren zelfstandig te handelen, wanneer kan ik wat doen en waartoe?) - Bij gerichtheid op de *taak* (informatie over hoe goed/minder goed de taak wordt uitgevoerd) wordt tegelijkertijd inzicht geboden in het proces (hoe kun je het aanpakken?) - Bij gerichtheid op de *persoon* worden complimenten gegeven over het gedrag en richt de feedback zich op onderdelen waarover de leerling controle heeft • Gericht op duidelijke, concrete, haalbare en uitdagende doelen die in goede instructie en interventie hun basis vinden • Is duidelijk en concreet, behapbaar, eenvoudig (maar niet te simpel), praktisch en zo objectief mogelijk • Inspanningsgericht en resultaatgericht: steigers bouwen door hulp te bieden en het aanleren en ‘verbinden’ van aanpakstrategieën • Hanteert eenvoudige woorden en checkt of de feedback door de leerling is begrepen • Is ‘veilig’: volwassene neemt de ‘schuld’ op zich (‘Ik heb het niet goed uitgelegd’) • De ratio positieve en negatieve (corrigerende) feedback is minimaal 3:1 • Is gericht op afzonderlijke leerlingen en houdt rekening met individuele behoeftes	

• Nodigt leerlingen uit om feedback op professional te geven (Wat vinden leerlingen goed/niet goed aan de uitleg? Als zij in jouw plaats stonden, wat zouden ze dan anders doen? Wat hebben ze het meest van jou geleerd?) • Maakt de leerling ‘feedbackgeletterd’: leert leerlingen strategieën (onder andere gerichte vragen stellen over de gegeven feedback) en ontwikkelt het vermogen om feedback te ontvangen, te interpreteren en te gebruiken om ervan te leren • Zorgt voor een tweerichtingsverkeer en maakt de leerling onderdeel van het proces	
Wie geeft de feedback?	Noteer hier wie de feedback geeft.
Diegene die instructie en interventies verzorgen, de lerende zelf, een medeleerling (die daartoe vaardigheden heeft geleerd), een neutrale derde, de computer.	
Timing en frequentie van de feedback?	Directe en/of uitgestelde feedback?
Directe feedback wordt bij voorkeur gegeven tijdens of meteen na de uitvoering van de taak; uitgestelde feedback is gericht op het proces (en bij complexe taken) en wordt liefst met in lengte toenemende tussenpozen gegeven. Frequentie van feedback wordt afgestemd op de leerling en is door monitoring van de leerlingreacties te bepalen.	
Hoe en waarmee wordt feedback gegeven?	Noteer hier hoe en waarmee de feedback wordt gegeven.
Sociale reactie en opbouwen van vertrouwensband, oprechte en authentieke aandacht, informatie, voorbeelden, modellen, tips, rubrics, regelmatige ‘check-ins’, één-op-één gesprek, verbaal, non-verbaal (let op onbewuste non-verbale reacties!), schriftelijk (post-its), gunst (spelletje uitzoeken, 10 minuten op computer), materieel (sticker).	

Afstemmen op receptie van de feedback (hoe wordt feedback ontvangen en verwerkt?)	Hoe wordt afgestemd op de manier waarop feedback tot nu toe door de leerling is ontvangen?
Afstemmen op de manier waarop de leerling de feedback ‘ontvangt’: feedback kan (1) het gedrag van de leerling veranderen, (2) het doel veranderen, (3) de inzet veranderen en (4) genegeerd worden. Al naargelang de leerling op de feedback reageert, is aanpassing van feedbackgedrag aangewezen en kan worden bepaald welke feedback het meest effectief is voor de leerling.	

Noteer hier welke feedback het meest effectief is voor de leerling.	Waar moeten we op blijven letten?